

31971L0118

8.3.1971

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 55/23

NÕUKOGU DIREKTIIV,**15. veebruar 1971,****värske kodulinnulihaga kauplemist mõjutavate tervishoiuprobleemide kohta****(71/118/EMÜ)**

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 43 ja 100,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse assamblee arvamust, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust

ning arvestades, et:

nõukogu 13. juuni 1967. aasta määrus 123/67/EMÜ ⁽²⁾ kodulinnuliha turu ühtse korralduse kohta kehtestas selle sektori jaoks ühtse turusüsteemi;

kuni kaubandust takistavad liikmesriikide kodulinnulihale kehtestatud erinevad tervishoiunõuded, ei ole selle määrase rakendamisel soovitud tulemust;

erinevuste kõrvaldamiseks tuleb liikmesriikide tervishoidu käsitlevad sätted ühtlustada;

tuleks vastu võtta ühenduse nõuded, mida kohaldatakse ka liikmesriikides turustatavale kodulinnulihale pärast üleminekupeerioidi, mille jooksul need reguleerivad üksnes ühendusesisest kaubandust; käesolevat direktiivi ei tohiks kohaldada kodulinnulihale, mille tootja teatud tingimustel otse tarbijale tarnib;

kavandatava ühtlustamise eesmärk peab olema eriti kodulinnuliha suhtes tapamajades ning ladustamise ja transpordi ajal kohaldatavate hügieeninõuete standardimine; liikmesriikide

pädevad asutused peaksid endiselt vastutama käesolevas direktiivis sätestatud hügieeninõuetele vastavatele tapamajadele heakskiidu andmise ning heakskiidu andmist reguleerivate tingimuste täitmise eest; samuti tuleb kehtestada nõue külmoonele heakskiidu andmiseks liikmesriikides;

rahuldava veterinaarkontrolli tagamiseks, võttes arvesse selle läbiviimise eritingimusi, tuleb teatavad ülesanded usaldada pädevatele assistentidele, kes tegutsevad riikliku veterinaararsti vastutusel ja juhendamisel;

kõikides liikmesriikides tuleb kehtestada minimaalsed standardnõuded nende assistentide teoreetilise ja praktilise väljaõppe taseme ning muude tingimuste suhtes, mis on vajalikud nende pädevuse, aususe ja erapooletuse tagamiseks, vältimata seejuures nende väljaõppega seotud määruste ja programmide progressiivse standardimise võimalust;

ühendusesisese kaubanduse korral käsitletakse ekspordiriigi riikliku veterinaararsti koostatud terviseohutuse sertifikaadi väljaandmist parima viisina kinnitada sihtriigi pädevatele asutustele, et linnuliha partii vastab käesoleva direktiivi sätetele; kõnealune sertifikaat peab kodulinnuliha partiiga sihtkohani kaasa olema;

liikmesriikidel peab olema õigus mitte lubada teisest liikmesriigist tuua oma territooriumile kodulinnuliha, mis on osutunud inimtoiduks kõlbmatuks või ei vasta ühenduse tervishoiualastele nõuetele;

⁽¹⁾ EÜT 109, 9.7.1964, lk 1721/64.⁽²⁾ EÜT 117, 19.6.1967, lk 2301/67.

sellistel juhtudel peaks kaubasaatjal või tema esindajal olema taotluse esitamise korral võimalik lihatooted tagasi saada, kui seda ei takista tervisohtutusega seotud põhjused;

keelu või piirangu korral tuleks selle põhjustest teavitada kaubasaatjat või tema esindajat ja teatavatel juhtudel ekspordiriigi pädevat asutust;

kaubasaatja ja sihtliikmesriigi ametiasutuste vaidluse korral keelu või piirangu põhjendatuse kohta peaks kaubasaatjal olema võimalus taotleda sellise eksperdi arvamust, kelle ta võib valida komisjoni poolt koostatud ekspertide loetelust;

liikmesriikide vahelised vaidlused selle üle, kas tapamajale heakskiidu andmine oli õigustatud, tuleb lahendada nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta otsusega loodud alalises veterinaarkomitees kiirkorras;

teatavates eriprobleeme tekitavates valdkondades ei saa liikmesriikide sätteid ühtlustada kuni põhjalikuma uurimise läbiviimiseni;

elusate kodulindude ja värsket kodulinnuliha kauplemist käsitlevate loomatervishoiu nõuete suhtes kehtivad teised ühenduse direktiivid; on selgunud, et tuleb astuda esimesi samme sellekohaste siseriiklike sätete ühtlustamiseks, kehtestades teatavad tingimused, mille kohaselt liikmesriigid võivad keelustada või piirata kodulinnuliha toomise oma territooriumile loomatervishoiust tulenevatel põhjustel ning sätestades ühenduse kiirkorra alalises veterinaarkomitees, mille raames saab liikmesriigis võetud meetmeid liikmesriikide ja komisjoni vahelises tihedas koostöös uurida ning vajaduse korral muuta või tühistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

Üldsätted

Artikkel 1

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kauplemise suhtes järgmist liiki koduloomade värsket lihaga: kodulinnud, kalkunid, pärllkanad, pardid ja haned.

2. Kõiki nende lindude inimtoiduks kõlblikke kehaosi käsitletakse kodulinnulihana.

3. Värskeks loetakse igasugust kodulinnuliha, mis ei ole läbinud säilitamistöötlust; käesolevas direktiivis käsitletakse siiski värsket liha jahutatud ja külmutatud kodulinnuliha.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *rümp* – linnu terve keha pärast veretustamist, sulgede kitkumist ja siseelundite eemaldamist; neerude, põiapära juurest koibade või pea eemaldamine on valikuline;
- b) *rümba osad* – rümba osad vastavalt määratlusele punktis a;
- c) *rups* – värsket liha, välja arvatud rümp, mis on määratletud punktis a, isegi kui see algselt kuulus rümba külge;
- d) *sisikond* – rups rinna-, kõhu- ja vaagnaõõnest, sealhulgas hingetoru ja söögitoru ning, kui see on asjakohane, pugu;
- e) *tapaeelne kontroll* – elusate kodulindude kontroll vastavalt I lisa III peatüki nõuetele;
- f) *tapajärgne kontroll* – tapetud lindude kontroll tapamajas vahetult pärast tapmist vastavalt I lisa V peatüki nõuetele;
- g) *riiklik veterinaararst* – liikmesriigi pädeva keskasutuse poolt ametisse määratud veterinaararst;
- h) *assistent* – liikmesriigi pädeva keskasutuse poolt riiklikku veterinaararsti abistama määratud vastava väljaõppega isik;
- i) *ekspordiriik* – liikmesriik, kust värsket kodulinnuliha saadetakse teise liikmesriiki;
- j) *sihtriik* – liikmesriik, kuhu värsket kodulinnuliha saadetakse teisest liikmesriigist.

II JAOTIS

Ühendusesisest ja liikmesriikides toimuvat kaubandust reguleerivad sätted

Artikkel 3

1. Iga liikmesriik tagab, et lubatud on kaubelda üksnes värskel kodulinnulihaga, mis vastab järgmistele nõuetele, ilma et see piiraks artikli 11 kohaldamist:

- a) see on saadud tapamajast, mis on heaks kiidetud ja kontrollitud vastavalt artikli 5 lõikele 1;
- b) see on pärit linnult, kes on läbinud tapaeelse kontrolli riikliku veterinaararsti või assistentide poolt vastavalt artiklile 4 ja on pärast nimetatud kontrolli tunnistatud tapakõlblikuks värskel kodulinnulihaga kauplemise eesmärgil;
- c) seda on töödeldud rahuldavates hügieenitingimustes vastavalt I lisa IV peatükile;
- d) see on läbinud tapajärgse kontrolli riikliku veterinaararsti või assistentide poolt vastavalt artiklile 4 ja tunnistatud inimtoiduks kõlblikuks kooskõlas I lisa VI peatükiga;
- e) see kannab tervisemärki, mis on kooskõlas I lisa VII peatüki nõuetega;
- f) kooskõlas I lisa IX peatükiga on seda pärast tapajärgset kontrolli hoitud rahuldavates hügieenitingimustes vastavalt artikli 5 lõikele 1 heakskiidetud ja kontrollitud tapamajades või vastavalt artikli 5 lõikele 4 heakskiidetud ja kontrollitud külmhoonetes;
- g) see on nõuetekohaselt pakitud ja seda on veetud rahuldavates hügieenitingimustes, mis on kooskõlas I lisa X ja XI peatüki nõuetega.

2. Kaubandus ei hõlma järgmist:

- a) vesinikperoksiidi või muude pleegitusainete või looduslike või kunstlike värvainetega töödeldud värskel kodulinnuliha;
- b) antibiootikumide, säilitus- või pehmendusainetega töödeldud värskel kodulinnuliha;
- c) lõhna- ja maitseühenditega töödeldud värskel kodulinnuliha.

3. Sihtriigi loal võib siiski liha kohta, mis ei ole ette nähtud inimtoiduks, lõikes 1 sätestatud tingimused täitmata jätta; sellisel juhul võtab sihtriik kõik vajalikud meetmed, et vältida liha kasutamist muuks kui ettenähtud otstarbeks.

4. Lõikes 1 sätestatud tingimusi ei kohaldata värskel kodulinnulihale, mille lindude tootja tarnib üksikjuhtudel otselõpptarbijale viimase omaks tarbeks muul moel kui rändkaubanduse, postimüügi või turul müümise teel.

Artikkel 4

1. I lisa II ja IV peatükis tapamajade poolt järgimiseks sätestatud tapaeelse ja tapajärgse kontrolli ning hügieenitingimuste kontrolli käigus võivad riiklikku veterinaararsti aidata assistendid, kes töötavad tema juhendamisel ja vastutusel.

2. Assistentidena võivad tegutseda üksnes isikud, kes vastavad II lisa esitatud nõuetele. Nõukogu võtab komisjoni ettepanekul vastu üksikasjalikumad eeskirjad II lisa lõike 1 punktides b ja d ning lõikes 4 sätestatud nõuete kohta seoses assistentidelt nõutava väljaõppe tasemega.

3. Assistentid aitavad riiklikku veterinaararsti üksnes järgmistel toimingutel läbiviimisel:

- I lisa II ja IV peatükis sätestatud hügieeninõuete kohaldamise järelevalve,
- kontroll, et tapaeelse kontrolli käigus ei esine ühtki I lisa III peatüki lõikes 12 mainitud sümptomitest,
- kontroll, et tapajärgse kontrolli käigus ei esine I lisa VI peatüki lõikes 28 loetletud tingimusi.

Artikkel 5

1. Liikmesriigi, kelle territooriumil tapamaja asub, pädev keskasutus tagab, et artikli 2 lõike 1 punktis a ette nähtud heakskiit antakse üksnes juhul, kui on täidetud I lisa I ja II peatüki nõuded, ning tingimusel, et tapamaja suudab täita teisi kõnealuses lisa sätestatud tingimusi; samuti tagab liikmesriik, et vastavust neile nõuetele kontrollib riiklik veterinaararst ja kui ühte või enamat nõuet enam ei järgita, tühistatakse luba.

2. Kõik heakskiidetud tapamajad registreeritakse loetelus ning igale tapamajale antakse veterinaarloa number. Iga liikmesriik edastab heakskiidetud tapamajade ja nende veterinaarlobade numbrite loetelu teistele liikmesriikidele ja komisjonile ning teatab neile loa tühistamisest.

3. Kui liikmesriik leiab, et teises liikmesriigis asuv tapamaja ei täida enam loa saamise tingimusi, teatab ta sellest asjaomase liikmesriigi pädevale keskasutusele. Kõnealune asutus võtab kõik vajalikud meetmed ning teavitab teise liikmesriigi pädevat keskasutust võetud otsustest ja nende põhjustest.

Kui liikmesriik leiab, et ei ole võetud vajalikke meetmeid või võetud meetmed ei ole piisavad, võib liikmesriik küsimuse suunata komisjonile, kes pöördub arvamuse saamiseks ühe või enama veterinaareksperti poole. Liikmesriikidel võidakse seda arvamust silmas pidades lubada artiklis 12 sätestatud korras keelustada ajutiselt nimetatud tapamajast pärit värske kodulinnuliha toomine oma territooriumile.

Kõnealuse loa võib tühistada artiklis 12 ettenähtud korras ühe või enama veterinaareksperti poolt esitatud hilisema arvamuse alusel.

Veterinaarekspertid peavad olema muude kui vaidlusse hõlmatud liikmesriikide kodanikud.

Pärast liikmesriikidega konsulteerimist kehtestab komisjon üldeeskirjad käesoleva lõike kohaldamiseks, eriti veterinaarekspertide määramise ja arvamuste esitamisel järgitava korra kohta.

4. Isegi kui külmhooned asuvad väljaspool tapamaja, peab riiklik veterinaararst neid värske kodulinnuliha ladustamise osas kontrollima.

Liikmesriigi, kelle territooriumil külmhoone asub, pädev keskasutus vastutab värske kodulinnuliha ladustamisega seoses kõnealusele külmhoonele heakskiidu andmise ja selle tühistamise eest.

Artikkel 6

Ilma et see piiraks artikli 3 lõiget 2, ei mõjuta käesoleva direktiivi kohaldamine ühenduse poolt vastuvõetavate sätete jõustumiseni liikmesriikide selliste sätete kohaldamist, mis käsitlevad:

- a) artikli 5 lõikes 4 osutatud tingimusi külmhoonetele heakskiidu andmiseks ja tühistamiseks;
- b) kodulindudele selliste ainete manustamist, mis võivad muuta värske kodulinnuliha tarbimise rahva tervisele ohtlikuks või kahjulikuks, ning selliste ainete imendumist kodulindudel, nagu antibiootikumid, östrogeenid, türeostaatilised ained, pehmendusained, pestitsiidid, herbitsiidid või arseeni või antimoni sisaldavad ained;

- c) võõrkehade lisamist värskele kodulinnulihale ning selle töötlemist ioniseeriva ja ultraviolettkiirgusega.

Artikkel 7

Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kehtivates õigusaktides sätestatud edasikaebeõigust käesoleva direktiivi kohaselt pädeva asutuse poolt vastuvõetud otsuste peale.

III JAOTIS

Üksnes ühendusesisest kaubandust reguleerivad sätted

Artikkel 8

Iga liikmesriik tagab, et teise liikmesriiki saadetava värske kodulinnulihaga on sihtriiki vedamisel kaasas I lisa VIII peatüki nõuetele vastav terviseohutuse sertifikaat.

Artikkel 9

1. Ilma et see piiraks artikli 5 lõike 3 teise lõigu teisest lausest tulenevaid volitusi, võib liikmesriik keelustada oma territooriumil teisest liikmesriigist pärit värske kodulinnuliha turustamise, kui sihtriigis läbi viidud terviseohutuse kontrolli käigus selgub, et:

- a) kõnealune liha on inimtoiduks kõlbmatu; või et
- b) ei ole täidetud artiklite 3, 8 ja 14 sätteid.

2. Lõike 1 kohaselt võetavate otsustega tuleb kaubasaatja või tema esindaja taotluse korral lubada värke kodulinnuliha tagasiviimist, tingimusel et see ei ole vastuolus terviseohutuse kaalutlustega. Igal juhul tuleb võtta ohutusmeetmeid, et vältida sellise liha väärkasutust.

3. Kõnealused otsused tuleb koos nende põhjendustega edastada kaubasaatjale või tema esindajale. Kaubasaatja või tema esindaja taotluse korral tuleb kõnealused põhjendatud otsused edastada talle viivitamata ja kirjalikult ning märkida ära kehtivate õigusaktidega sätestatud edasikabevõimalused, nende vorm ja kohaldamise tähtajad.

4. Kui otsused põhinevad nakkushaiguse diagnoosil, inimeste tervisele ohtlikul rikkumisel või käesoleva direktiivi sätete tõsisel rikkumisel, edastatakse need samuti viivitamata koos põhjendustega ekspordiriigi pädevale keskasutusele.

Artikkel 10

Iga liikmesriik annab kaubasaatjale, kelle värsket kodulinnuliha ei või vastavalt artikli 9 lõikele 1 riigi territooriumil turustada, õiguse nõuda veterinaareksperti arvamust. Iga liikmesriik tagab, et enne pädevate asutuste poolt muude meetmete võtmist, näiteks liha hävitamine, on veterinaarekspertidel võimalus kindlaks määrata, kas artikli 9 lõike 1 tingimused on täidetud.

Veterinaarekspert peab olema muu liikmesriigi kui ekspordi- või sihtriigi kodanik.

Komisjon koostab liikmesriikide ettepaneku põhjal loetelu ekspertidest, kes võivad kõnealust arvamust esitada. Pärast liikmesriikidega konsulteerimist kehtestab komisjon kohaldatavad üldeeskirjad, eelkõige selliste arvamuste esitamise korra kohta.

Artikkel 11

1. Ilma et see piiraks lõikeid 2–4, kohaldatakse ühenduse sätete jõustumiseni liikmesriikide elusate kodulindude ja kodulinnulihaga kauplemist käsitlevaid loomatervishoiusäätteid.

2. Kui on oht, et teise liikmesriigi värsket kodulinnuliha kaudu võivad loomahaigused levida oma riigi territooriumile, võib liikmesriik võtta järgmisi meetmeid:

- a) epizootilise haiguse puhangu korral asjaomases teises liikmesriigis keelata või piirata ajutiselt värsket kodulinnuliha sissetoomist kõnealuse liikmesriigi nakatunud piirkondadest;
- b) epizootilise haiguse laiaulatusliku leviku korral või uue raske nakkusliku loomahaiguse puhangu korral keelata või piirata ajutiselt värsket kodulinnuliha sissetoomist kogu kõnealuse liikmesriigi territooriumilt.

3. Iga liikmesriik peab viivitamata teavitama teisi liikmesriike ja komisjoni lõikes 2 osutatud haiguste puhkemisest oma territooriumil ja nende haiguste tõrjeks võetavatest meetmetest. Liikmesriik peab samuti viivitamata teavitama haiguse likvideerimisest.

4. Liikmesriikide poolt lõike 2 kohaselt võetud meetmetest ja nende tühistamisest tuleb viivitamata teatada teistele liikmesriikidele ja komisjonile ning lisada asjakohased põhjendused.

Artiklis 12 sätestatud korras võib teha otsuse kõnealused meetmed tühistada või neid muuta eelkõige selleks, et kooskõlastada neid teiste liikmesriikide võetud meetmetega.

5. Kui tekib lõikes 2 kirjeldatud olukord ning on vaja, et teised liikmesriigid kohaldaksid samuti kõnealuse lõike kohaselt võetud meetmeid, mida on vajaduse korral muudetud vastavalt lõikele 4, võetakse artiklis 12 sätestatud korras asjakohased meetmed.

Artikkel 12

1. Kui tuleb järgida käesolevas artiklis sätestatud korda, suunab eesistuja küsimuse oma algatusel või liikmesriigi nõudmisel viivitamata nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta otsusega asutatud alalisele veterinaarkomiteele (edaspidi komitee).

2. Liikmesriikide hääli komitees arvestatakse vastavalt asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 sätestatule. Esimees ei hääleta.

3. Komisjoni esindaja esitab võetavate meetmete projekti. Komitee esitab meetmete kohta oma arvamuse kahe päeva jooksul. Arvamus võetakse vastu vähemalt kaheteistkümmne poolthäälega.

4. Kui meetmed on komitee arvamusega kooskõlas, võtab komisjon need vastu ja kohaldab viivitamata. Kui meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee oma arvamust ei esita, teeb komisjon viivitamata nõukogule ettepaneku meetmete vastuvõtmiseks. Nõukogu võtab meetmed kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole viieteistkümne päeva jooksul alates ettepaneku esitamise kuupäevast meetmeid võtnud, võtab ettepanedud meetmed vastu komisjon ja kohaldab neid viivitamata, kui nõukogu ei ole lihthäälteenamusega selle vastu hääletanud.

Artikkel 13

Artikli 12 sätteid kohaldatakse kaheksateistkümne kuu jooksul alates küsimuse komiteele suunamise kuupäevast vastavalt artikli 12 lõikele 1 või muudele vastavatele eeskirjadele.

Artikkel 14

1. Liikmesriigid keelustavad kodulinnuliha jahutamiseks praegu kasutatava "Spinchilleri" töötlusviisi. Kõnealune keeld jõustub alles alates 1. jaanuarist 1976.

2. Pärast liikmesriikidega alalises veterinaarkomitees konsulteerimist esitab komisjon nõukogule enne 1. jaanuari 1972 aruande ühe või enama asendusjahutusprotsessi olemasolu kohta.

3. Lõikes 1 kindlaksmääratud tähtaeg asendatakse 1. jaanuariga 1977, kui nõukogu ei leia komisjoni ettepanekul tegutsedes enne 1. jaanuari 1977, et on välja töötatud üks või enam uut tööstuses kasutatavat töötlemisviisi.

IV JAOTIS

Lõppsäte

Artikkel 15

Kuni värske kodulinnuliha importi kolmandatest riikidest käsitlevate ühenduse sätete jõustumiseni kohaldavad liikmesriigid impordi suhtes sätteid, mis on vähemalt samaväärsed käesoleva direktiivi sätetega.

Artikkel 16

Ilma et see piiraks artiklit 14, jõustavad liikmesriigid käesoleva direktiivi ja selle lisade järgimiseks vajalikud õigusnormid:

- a) ühendusesisese kaubanduse suhtes: kahe aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi teatavakstegemist;
- b) nende territooriumil toodetava ja turustatava värske kodulinnuliha suhtes: maksimaalselt viie aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi teatavakstegemist.

Liikmesriigid teatavad neist viivitamata komisjonile.

Artikkel 17

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 15. veebruar 1971

Nõukogu nimel

eesistuja

M. COINTAT

I LISA

I PEATÜKK

TAPAMAJADE HÜGIEENINÕUDED

1. Tapamajades peab olema:

- a) piisavalt suur ning kergesti puhastatav ja desinfitseeritav ruum või kaetud ala kodulindude tapaeelseks kontrolliks;
- b) piisavalt suur ning kergesti puhastatav ja desinfitseeritav eriruum, mis on ette nähtud üksnes haigete või haiguskahtlusega kodulindude jaoks;
- c) taparuum, mis on piisavalt suur, et selles saaks eraldi kohtades läbi viia ühelt poolt tuimastust ja veretustamist ning teisalt sulgede kitkumist ja põletamist. Igasugune ühendustee taparuumi ja punktis a osutatud ruumi vahel, välja arvatud kitsas ava, mida võivad läbida üksnes tapalinnud, peab olema varustatud automaatselt sulguva uksega;
- d) ruum siseelundite eemaldamiseks ja ettevalmistamiseks, mis on piisavalt suur, et siseelundite eemaldamist saaks läbi viia kohas, mis asub teistest töökohtadest piisavalt eemal või on neist eraldatud vaheseinaga, et vältida saastumist. Igasugune ühendustee siseelundite eemaldamiseks ja ettevalmistamiseks ette nähtud ruumi ja taparuumi vahel, välja arvatud kitsas ava, mida võivad läbida üksnes tapalinnud, peab olema varustatud automaatselt sulguva uksega;
- e) vajaduse korral väljastusruum;
- f) üks või mitu piisavalt suurt jahutus- või külmutusruumi;
- g) ruum või ala sulgede kogumiseks, kui neid ei käidelda jäätmetena;
- h) lukustatavad eriruumid, mis on eraldatud ajutiselt kinnipeetava kodulinnuliha ning inimtoiduks kõlbmatuks tunnistatud ebatervisliku liha ja jäätmete eraldi ladustamiseks, kui kõnealust liha ja jäätmeid ei eemaldata tapamajast iga päev;
- i) eriruum, milles käideldakse tehniliselt või hävitatakse üksnes kodulinnuliha, mis on lõike 28 alusel tunnistatud inimtoiduks kõlbmatuks, liha, mis ei kuulu lõike 29 alusel inimtoiduks kasutamisele, ning tapajäätmeid ja kõrvalsaadusi, mis on ette nähtud tööstuslikuks otstarbeks, kui kohapeal viiakse läbi kõnealust tehnilist käitlemist või hävitamist;
- j) riietusruumid, valamud, dušid ja veeklosetid; viimased ei tohi avaneda otse tööruumidesse; valamute juures peab olema kuum ja külm jooksev vesi, vahendid käte puhastamiseks ja desinfitseerimiseks ning ühekordselt kasutatavad käterätikud; valamud peavad asuma tualettide lähedal;
- k) vastavalt kohandatud koht virtsa jaoks, välja arvatud juhul, kui virts eemaldatakse hügieeninõuetele vastavalt;
- l) puuride ja sõidukite puhastamiseks ja desinfitseerimiseks ette nähtud koht ja piisavad seadmed;
- m) nõuetekohaselt varustatud lukustatav ruum, mida kasutab üksnes veterinaarteenistus;
- n) tööruumides piisavad seadmed käte ja töövahendite puhastamiseks ja desinfitseerimiseks; kõnealused seadmed peavad paiknema töökohtadele võimalikult lähedal; tegu ei või olla käsikraanidega; kõnealuste seadmete juures peab olema kuum ja külm jooksev vesi, puhastus- ja desinfitseerimisvahendid ning ühekordselt kasutatavad käterätikud; vahendite puhastamiseks kasutatava vee temperatuur ei tohi olla madalam kui +82 °C;
- o) vahendid käesolevas direktiivis ettenähtud veterinaarkontrolli tõhusaks läbiviimiseks mis tahes ajal;
- p) sobiv ümbritsev sein või muu piirerajatis;
- q) ilma et see piiraks punkte a, b, c ja d, hoone puhaste osade piisav eraldatus saastunud osadest;

- r) punktides a–j nimetatud ruumides:
 - veekindel põrandakate, mis on kergesti puhastatav ja desinfitseeritav, kõdunemiskindel ning paigaldatud nii, et see lihtsustaks vee äravoolu,
 - siledad seinad, mis on kaetud heledat värvi pestava materjali või värviga vähemalt kahe meetri kõrguseni ning millel on ümarad nurgad;
- s) piisav ventilatsioon ning vajadusel auru ärajuhtimine;
- t) elusate või tapetud lindude jaoks eraldatud ruumides piisav loomulik või kunstlik valgustus, mis ei moonuta värve;
- u) piisav varu surve all olevat üksnes joogivett; erandjuhtudel võib auru tekitamiseks kasutada tehnilist vett, tingimusel et selleks paigaldatud torustik välistab kõnealuse vee kasutamise muudel eesmärkidel; lisaks võib lubada muu vee kasutamist erandjuhtudel külmseadmete jahutamiseks. Tehnilise vee torud peavad olema värvitud punaseks ning need ei tohi läbida ruume, kus on liha;
- v) piisav varu surve all olevat sooja joogivett;
- w) hügieeninõuetele vastav heitvee eemaldamise süsteem;
- x) vajalikud seadmed kaitseks kahjurite, näiteks putukate ja näriliste eest;
- y) töövahendid ja seadmed, samuti ladustamise ajal kodulindudega kokkupuutuvad seadmed peavad olema mittekorrodeeruvast materjalist ning kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad;
- z) jõuga mitteavatatav õhu- ja veekindel eritaara liha kogumiseks, mis on tunnistatud inimtoiduks kõlbmatuks VI peatüki lõike 28 tähenduses.

II PEATÜKK

TAPAMAJA TÖÖTAJATE, RUUMIDE, SEADMETE JA TÖÖRIISTADE HÜGIEENINÕUDED

2. Töötajad, ruumid, seadmed ja tööriistad peavad olema absoluutselt puhtad.

- a) Eelkõige peavad töötajad kandma puhtaid tööriideid ja peakatteid, mis on heledat värvi ja kergesti pestavad. Lindude tapmise ning liha töötlemise ja käitlemisega tegelev personal peab käsi pesema ja desinfitseerima mitu korda tööpäeva jooksul ning iga kord enne töö jätkamist katkestuse järel. Haigete lindude või nakatunud lihaga kokku puutunud isikud peavad vahetult pärast seda pesema soojas vees hoolikalt käsi ja käsivarsi ning need seejärel desinfitseerima. Tööruumides ja laoruumides on suitsetamine keelatud.

- b) Tapamajadesse ei tohi tuua koeri, kasse ega teisi loomi, välja arvatud selles tapmisele minevad kodulinnud vastavalt artikli 1 lõikele 1, välja arvatud tapamaja veoloomad. Seda keeldu ei kohaldata küülikutele või lindudele, mida ei ole mainitud artikli 1 lõikes 1, mis on ette nähtud viivitamata tapmiseks, tingimusel et nende majutamine, tapmine, ettevalmistamine ja ladustamine ei toimu kodulindudega samal ajal ega samades ruumides.

Närilisi, putukaid ja teisi kahjureid tuleb korrapäraselt hävitada.

- c) I peatüki lõike 1 punktides a, b, c, d ja e nimetatud ruume tuleb puhastada ja desinfitseerida vastavalt vajadusele ja alati tööpäeva lõpus.
- d) Kodulindude kohaletoimetamiseks kasutatavad puurid peavad olema valmistatud mittekorrodeeruvast materjalist, olema kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad ning veekindla põhjaga. Neid tuleb iga kord pärast tühjendamist puhastada ja desinfitseerida.
- e) Lindude tapmiseks, lihaga töötamiseks ja selle ladustamiseks kasutatavaid seadmeid ja vahendeid tuleb hoida puhtana ning heas korras. Neid tuleb hoolikalt puhastada ja desinfitseerida mitu korda tööpäeva jooksul, tööpäeva lõpus ning enne uuesti kasutamist, kui need on saastunud, eelkõige haigustekitajatega.
- f) Ebatervisliku inimtoiduks kõlbmatu liha ja rupsi mahutid tuleb pärast kasutamist tühjendada ning puhastada ja desinfitseerida iga kord, kui neid tühjendatakse.

3. Lindude tapmiseks, lihaga töötamiseks ja selle ladustamiseks kasutatavaid tööruume, tööriistu, seadmeid ja sisseseadet tuleb kasutada üksnes nimetatud eesmärkidel.

4. Kodulinnuliha ja selle mahutid ei tohi puutuda vahetult kokku maapinnaga.
5. Suled tuleb pärast kitkumist viivitamata kõrvaldada.
6. Detergentide, desinfektsioonivahendite ja pestitsiidide kasutamine ei tohi mõjutada liha kasutuskõlblikkust.
7. Linde on keelatud tappa ja liha käidelda isikutel, kes võivad neid saastata, eriti isikutel kes:
 - a) põevad või kellel kahtlustatakse kõhutüüfust, A- ja B-paratüüfust, nakkuslikku enteriiti (salmonelloosi), düsentee-riat, nakkuslikku hepatiiti, sarlakeid või kes on nende haiguste kandjad;
 - b) kes põevad või kellel kahtlustatakse nakkuslikku tuberkuloosi;
 - c) kes põevad või kellel kahtlustatakse nakkuslikku nahahaigust;
 - d) kes tegelevad samal ajal tegevusega, mis võib põhjustada mikroobide ülekandumist lihale;
 - e) kes kannavad kätel muud sidet kui veekindel haavaside, mis kaitseb nakatumata sõrmehaava.
8. Kõik isikud, kes töötavad kodulinnulihaga, peavad esitama arstitõendi. Sellega tõendatakse, et kõnealuseks tööks ei ole takistusi; tõendit uuendatakse igal aastal ning iga kord, kui riiklik veterinaararst seda nõuab; see peab riiklikule veterinaararstile olema alati kättesaadav.

III PEATÜKK

TAPAEELNE KONTROLL

9. Tapalinnud peavad 24 tunni jooksul alates tapamajja saabumisest läbima tapaeelse kontrolli. Kui tapaeelsest kontrollist on möödunud üle 24 tunni, tuleb kontrolli vahetult enne tapmist korrata.
10. Tapaeelne kontroll võib piirduda transpordi käigus saadud vigastuste väljaselgitamisega, kui kodulinnud on viimase 24 tunni jooksul läbinud kontrolli päritoluettevõttes ja tunnistatud terveks. Lisaks tuleb tapamajja saabumisel tõendada kodulindude päritolu.

Kui tapaeelset kontrolli päritoluettevõttes ja tapamajas ei vii läbi sama riiklik veterinaararst, peab lindudega kaasas olema III lisas sätestatud üksikasju sisaldav terviseohutuse sertifikaat.

11. Tapaeelne kontroll tuleb läbi viia sobivas valgustuses.
12. Kontrolli käigus tuleb kindlaks teha:
 - a) kas kodulinnud kannatavad haiguse all, mis võib üle kanduda inimestele või loomadele, kas neil ilmnevad sümptomid või nende üldseisund viitab haiguse esinemisele;
 - b) kas neil ilmnevad mõne üldseisundit mõjutava haiguse või tervisehäire sümptomid, mis võib muuta liha inimtoiduks kõlbmatuks.
13. Klassikalise lindude katku, Newcastle'i haiguse, marutaudi, salmonelloosi, koolera või ornitoosi all kannatavad kodulinnud tunnistatakse inimtoiduks kõlbmatuks.
14. Linde ei tohi tappa värske lihana inimtoiduks kasutamiseks, kui:
 - haigete kodulindude esinemise alusel tapamajas,
 - nende päritoluga seotud veterinaarteave alusel,on kindlaks tehtud, et nad on puutunud kokku lindudega, kes kannatavad klassikalise lindude katku, Newcastle'i haiguse, marutaudi, salmonelloosi, koolera või ornitoosi all asjaoludel, mida arvestades võis haigus neile üle kanduda.
15. Lõigetes 12, 13 ja 14 osutatud kodulinnud tuleb tappa eraldi pärast kõigi teiste lindude tapmist.

IV PEATÜKK

TAPMISELE ESITATAVAD HÜGIEENINÕUDED

16. Taparuumidesse toodud kodulinnud tuleb tappa vahetult pärast tuimastust.
17. Veretustamine tuleb läbi viia selliselt, et veri ei saaks väljaspool tapmiskohta saastumist põhjustada.
18. Tapetud linnud tuleb viivitamata täielikult sulgedest vabastada.
19. Siseelundid tuleb viivitamata eemaldada. Rümp tuleb avada viisil, mis võimaldab õõnte ja siseelundite kontrollimist. Selleks tuleb maks, põrn ja seedetrakt rümbast eemaldada viisil, mis välistab selle saastumise, säilitades kuni kontrollini nende siseelundite loomuliku ühenduse.
20. Pärast ülevaatust tuleb eemaldatud siseelundid rümbast viivitamata eraldada ning inimtoiduks kõlbmatud osad kohe eemaldada.
Rümba külge jäävad siseelundid või siseelundite osad, välja arvatud neerud, tuleb võimaluse korral täielikult eemaldada, tehes seda rahuldavates hügieenitingimustes.
21. Keelatud on kodulinnuliha täispumpamine, lapiga puhastamine või rümba täitmine millegi muuga, kui tapamajas tapetud lindudel pärit söödav rups.
Kodulindude osad ja rups tuleb pakendada lõikes 35 sätestatud viisil.
22. Rümba tükeldamine või kodulinnuliha eemaldamine või käitlemine enne kontrolli lõpuleviimist on keelatud. Riiklik veterinaararst võib ette näha mõne muu käitlemise, mis on kontrollist tulenevalt vajalik.
23. Kinnipeetud liha, mis on vastavalt lõikele 28 tunnistatud inimtoiduks kõlbmatuks või mida vastavalt lõikele 29 ei lubata inimtoiduks kasutada, suled ja jäätmed tuleb võimalikult kiiresti eemaldada lõike 1 punktides g, h ja i sätestatud ruumidesse, aladele või mahutitesse ning neid tuleb käidelda viisil, mis viib saastumise miinimumini.
24. Pärast kontrollimist ja siseelundite eemaldamist tuleb värske kodulinnuliha vastavalt hügieeninõuetele viivitamata puhastada ja jahutada.

V PEATÜKK

TAPAJÄRGNE KONTROLL

25. Kõik linnu kehaosad tuleb pärast tapmist viivitamata üle vaadata.
26. Tapajärgne kontroll tuleb läbi viia sobivas valgustuses.
27. Tapajärgne kontroll peab hõlmama:
 - a) tapetud linnu visuaalset ülevaatust;
 - b) vajaduse korral tapetud linnu komplemist ja lahtilõikamist;
 - c) kõrvalekallete uurimist konsistentsi, värvuse, lõhna ja, kui vajalik, maitse osas;
 - d) vajaduse korral laboratoorseid katseid.

VI PEATÜKK

RIIKLIKU VETERINAARARSTI OTSUS TAPAJÄRGSE KONTROLLI KOHTA

28. 1. Kodulinnuliha tunnistatakse täielikult inimtoiduks kõlbmatuks, kui kontrolli käigus selgub järgmine:
- surm muul põhjusel kui tapmine,
 - üldine saastumine,
 - ulatuslikud kahjustused ja täppverevalumid,
 - ebaharilik lõhn, värvus, maitse,
 - mädanemine,
 - ebaharilik konsistents,
 - kahheksia,
 - turse,
 - astsiit,
 - kollatõbi,
 - nakkushaigus,
 - aspergilloos,
 - toksoplasmooos,
 - ulatuslik nahaalune või lihasesisene parasitism,
 - pahaloomulised või mitmikkasvajad,
 - leukoos,
 - mürgistus.
2. Tapetud linnu osad, millel esineb paikseid traumajärgseid kahjustusi, mis ei mõjuta ülejäänud liha kõlblikkust, tunnistatakse inimtoiduks kõlbmatuks.
29. Inimtoiduks kasutamisele ei kuulu järgmised siseelundid: hingetoru, kopsud, mis on rümbast eraldatud vastavalt lõikele 20, söögitoru, pugu, soolestik ja sapipõis.

VII PEATÜKK

TERVISEMÄRGID

30. Tervisemärgiga varustamine peab toimuma riikliku veterinaararsti vastutusel, kes valdab ja hooldab selleks otstarbeks:
- a) liha tervisemärgiga varustamiseks vajalikke vahendeid, mida võib abipersonalile üle anda üksnes märgistamise ajal ning selleks ettenähtud ajavahemikuks;
 - b) etikette ja ümbriseid, mis juba kannavad lõikes 31 sätestatud templi või märki ja lõikes 31 sätestatud plomme. Kõnealused etiketid, ümbrised ja plommid antakse abipersonalile vajalikus koguses üle siis, kui neid on vaja kasutada.
31. Tervisemärk sisaldab järgmist:
- a) iga pakendamata rümba külge kinnitatud plomm.
- Plomm peab olema selline, mida ei saa korduvkasutada; see peab olema kõikidele hügieeninõuetele vastavast vastupidavast materjalist ning piisavalt suur, et mahutada selgelt loetavate tähemärkidega järgmist kohustuslikku teavet:
- ülemisel osal saatjariigi nimetuse kaks esimest tähte suurtähtedega,
 - keskel tapamaja veterinaarloa number,
 - alumisel osal üks järgmistest esitähedest kombinatsioonidest: CEE, EEG või EWG.
- Tähed ja numbrid peavad olema 0,2 cm kõrgused;

- b) pakendatud rümpade ja rümboosade pakendil peab olema tempelmärk ning ümbris peab olema suletud viisil, mis välistab korduvkasutamise pärast avamist.

Ümbris peab olema piisavalt tugevast materjalist, mis vastab kõikidele hügieeninõuetele; märk peab sisaldama sama teavet, mis on nõutav plommi puhul, ning peab olema trükitud sama suurte tähtedega;

- c) rupsi puhul, mis ei kuulu rümbe külge, pakendile kantud tempelmärk, kusjuures pakend peab olema suletud punktis b kirjeldatud viisil, või templijäljend etiketil, kusjuures etikett peab olema selgesti nähtav ja kindlalt pakendi külge kinnitatud. Etikett peab olema kinnitatud selliselt, et pakendi avamisel etikett rikutakse.

Tempel peab olema 6,5 cm laiune ja 4,5 cm kõrgune ovaalne trükitempel. Sellel peab selgesti loetavate märkidega olema kirjas järgmine teave:

- ülemisel osal ekspordiriigi nimetus suurtähtedega,
- keskel tapamaja veterinaarloomade number,
- alumisel osal üks järgmistest esitähedest kombinatsioonidest: CEE, EEG või EWG.

Tähed peavad olema 0,8 cm kõrgused ja numbrid 1,1 cm kõrgused.

VIII PEATÜKK

TERVISEOHUTUSE SERTIFIKAAT

32. Riiklik veterinaararst annab pealelaadimise ajal välja terviseohutuse sertifikaadi originaaleksemplari, mis peab olema värske linnuliha kaasa selle veol sihtriiki. Terviseohutuse sertifikaat peab vormilt ja sisult vastama IV lisas esitatud näidisele. See peab olema väljendatud vähemalt sihtriigi keeles ning sellel peavad olema IV lisas olevas näidises kindlaksmääratud andmed.

IX PEATÜKK

LADUSTAMINE

33. Pärast lõikes 24 ettenähtud jahutamist tuleb värsket kodulinnuliha hoida temperatuuril, mis ei tohi ületada +4 °C.

X PEATÜKK

PAKENDAMINE

34. a) Pakend (näiteks pakkekastid, pappkarbid) peab vastama kõikidele hügieeninõuetele, eelkõige:

- see ei tohi mõjutada liha organoleptilisi omadusi,
- selle kaudu ei tohi lihale kanduda inimeste tervisele ohtlikke aineid,
- see peab olema piisavalt tugev liha nõuetekohaseks kaitsmiseks veo ja käitlemise ajal.

- b) Pakendeid võib liha jaoks korduvkasutada üksnes juhul, kui need on valmistatud kergesti puhastatavast mittekorrodeeruvast materjalist, mis on eelnevalt puhastatud ja desinfitseeritud.

35. Värske kodulinnuliha pakendamisel pakkematerjali (näiteks plastmassplaat), mis on sellega vahetus kokkupuutes, tuleb täita hügieeninõudeid.

Kõnealused pakendid peavad olema läbipaistvad ja värvitud ning täitma lõike 34 punkti a nõudeid; neid ei tohi liha pakendamiseks korduvkasutada.

Rümbast eraldatud kodulinna kehaosad või rups tuleb alati pakendada tihedalt suletud kaitseümbrisesse, mis vastab eespool mainitud kriteeriumidele.

XI PEATÜKK

VEDU

36. Värsket kodulinnuliha tuleb vedada sõidukites või mahutites, mille konstruktsioon ja sisseseade võimaldab IX peatükis määratud temperatuuri säilitamist kogu veo vältel.
 37. Värske kodulinnuliha transpordivahendeid ei või kasutada selliste elusloomade ega toodete edasitoimetamiseks, mis võivad mõjuda lihale kahjustavalt või saastavalt, välja arvatud kui need on pärast nimetatud toodete mahalaadimist põhjalikult puhastatud, desinfitseeritud ja vajaduse korral desodeeritud.
 38. Värsket kodulinnuliha võib transportida samaaegselt seda tõenäoliselt rikkuvate või lehkama panevate ainetega üksnes juhul, kui võetakse asjakohased ettevaatusabinõud.
 39. Värsket liha ei või transportida sõidukites ega mahutites, mis ei ole puhtad ja desinfitseeritud.
 40. Riiklik veterinaararst veendub enne laadimist, et transpordivahendid või -mahutid ja laadimistingimused vastavad käesolevas peatükis sätestatud hügieeninõuetele.
-

II LISA

ASSISTENTIDELE ESITATAVAD NÕUDED

1. Assistentideks võivad olla üksnes isikud, kes:
 - a) esitavad pädeva asutuse tõendi oma hea maine kohta;
 - b) omavad piisavat põhiharidust;
 - c) omavad sellise ameti jaoks vajalikke füüsilisi eeldusi;
 - d) ilmutavad nende võimete kontrollimisel piisavate tehniliste teadmiste olemasolu.
 2. Ilma et see piiraks I lisa II peatüki lõikeid 7 ja 8, ei tohi assistendina töötada isik, kes:
 - a) tegeleb tegevusega, millega võib kaasneda oht värske linnuliha nakatumiseks;
 - b) on ametilt lihunik, juhib kodulindude tapamaja või töötab seal mingil ametikohal, kaubitseb kodulindude või kodulinnusöödaga, on kodulinnusööda konsultant, elukutseline kodulinnukasvataja või töötab põllumajandusettevõttes.
 3. Lõike 1 punktis d osutatud testi peab korraldama liikmesriigi pädev asutus või asjaomase liikmesriigi poolt määratud asutus. Testi võivad teha üksnes kandidaadid, kes tõendavad, et on läbinud kolmekuulise ettevalmistuspraktika riikliku veterinaararsti juhendamisel.
 4. Lõikes 3 osutatud test koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast ning hõlmab järgmisi teemasid:
 - a) Teoreetiline osa:
 - põhiteadmised kodulindude anatoomia ja füsioloogia kohta,
 - põhiteadmised kodulindude anotoomilise patoloogia kohta,
 - põhiteadmised hügieeni ja eelkõige tööstushügieeni kohta,
 - kodulindude tapmise, ettevalmistamise, pakendamise ja transpordi meetodid ja kord,
 - nende tööga seotud õigusnormide tundmine.
 - b) Praktiline osa:
 - tapalindude ülevaatus ja hindamine,
 - tapetud lindude ülevaatus ja hindamine,
 - linnuliigi kindlaksmääramine linnu tüüpiliste kehaosade uurimise teel,
 - tapetud lindude selliste kehaosade arvu kindlaksmääramine, milles on toimunud muutused, ning nende kommenteerimine,
 - tapajärgse kontrolli kogemus tootmisliinil.
-

III LISA

NĀIDIS

TERVISEOHUTUSE CERTIFIKAAT

põllumajandusettevõttest tapamajja veetavatele kodulindudele

Pädev teenistus: nr: ⁽¹⁾

I. Lindude identifitseerimine

Linnuliik:

Lindude arv:

Identifitseerimistähis:

II. Lindude päritolu

Päritoluettevõtte aadress:

.....

III. Lindude sihtkoht

Linnud veetakse järgmisse tapamajja:

.....

Transpordivahend:

IV. Kinnitus

Mina, allakirjutanu, riiklik veterinaararst, tõendan, et eespool kirjeldatud linnud läbisid tapaeelse kontrolli eespool nimetatud põllumajandusettevõttes alltoodud kuupäeval:

..... (kuupäev)

ja tunnistati terveks.

Koht:, kuupäev:

Riikliku veterinaararsti allkiri

(.....)

(¹) Täitmine ei ole kohustuslik

IV LISA

NÄIDIS

TERVISEOHUTUSE CERTIFIKAAT

EMÜ liikmesriiki saatmiseks ette nähtud värskete kodulinnulihale ⁽¹⁾Eksportiriik: nr: ⁽²⁾

Ministeerium:

Pädev teenistus:

Viide: ⁽²⁾

I. Liha identifitseerimine

Liha:
(linnuliik)

Jaotustükid:

Pakendi liik:

Pakkeüksuste arv:

Netokaal:

II. Liha päritolu:

Heakskiidetud tapamaja(de) aadress(id) ja veterinaarloomade number/numbrid:

.....

.....

III. Liha sihtkoht:

Liha saadetakse:
(laadimiskoht)

.....

(sihtriik ja sihtkoht)

järgmise transpordivahendiga: ⁽³⁾

Kaubasaaja nimi ja aadress:

.....

Kaubasaaja nimi ja aadress:

.....

IV. Terviseohutuse sertifikaat

Mina, allakirjutanu, riiklik veterinaararst, kinnitan, et:

- a) — eespool kirjeldatud kodulinnuliha ⁽¹⁾
— eespool kirjeldatud liha pakend ⁽²⁾
kannab tähist, mis tõendab, et liha pärineb heakskiidetud tapamajades tapetud lindudelt;
- b) liha on tunnistatud inimtoiduks kõlblikuks; olles läbinud veterinaarkontrolli vastavalt nõukogu 15. veebruari 1971. aasta direktiivile värskel kodulinnulihaga kauplemist mõjutavate tervishoiuprobleemide kohta;
- c) transpordivahendid või -mahutid; ning käesoleva partii laadimistingimused vastavad asjaomases direktiivis sätestatud hügieeninõuetele.

Koht:, kuupäev:

Riikliku veterinaararsti allkiri

.....

⁽¹⁾ Värskel kodulinnuliha: järgmiste liikide värskel liha: elusad kodulinnud, kalkunid, pärkanad, pardid ja haned, mida ei ole säilivuse tagamiseks eelnevalt töödeldud; jahutatud või külmutatud kodulinnuliha loetakse värskeks.

⁽²⁾ Täitmine ei ole kohustuslik.

⁽³⁾ Raudteevagunite ja veoautode puhul märgitakse registreerimisnumber ja õhusõiduki puhul lennunumber.

⁽⁴⁾ Mittevajalik maha tõmmata.